

Fig. 96.
Fuglefoderplads paa
Mariebjerg Kirke-
gaard i Gentofte.
Efter Tegning af
E. Seidelin.

er paa Kvibergskyrkogården i Göteborg i September 1944 jordet 99 Tyske fra Sænkningen af »Westphalen«, og (skønt ikke Deltager i den store Krig) har Landet ogsaa faaet sine egne Soldatergrave, — Grave for dem, der faldt under Udøvelse af deres Vagt for Konge, Folk og Rige.

Vinterens sangfugleliv

Af Havebrugskandidat E. Wibroe Iwersen

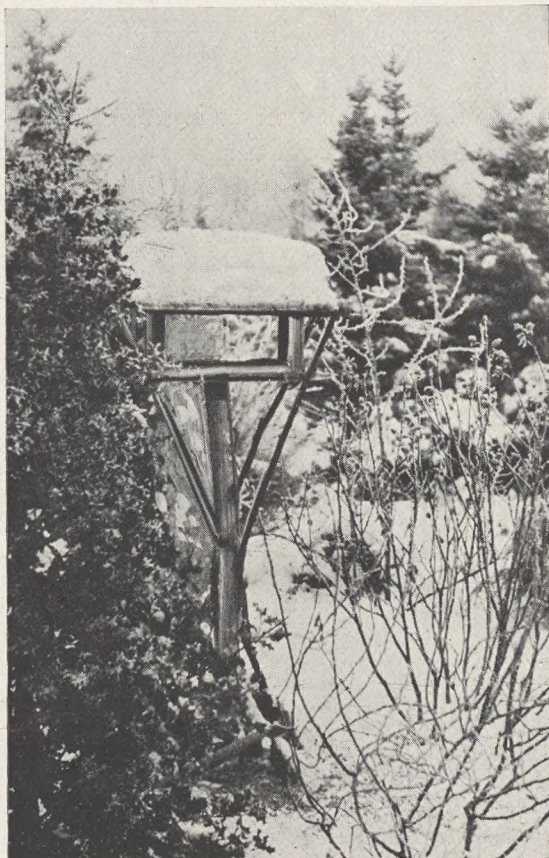
I løbet af efteråret forlader de fleste af de sangfugle, som vi om sommeren ser og hører paa vore kirkegaarde, landet for at søge sydpaa til mildere egne; men i stedet for disse fugle kommer der fra Norge, Sverige og Finland andre, af hvilke nogle kun bliver en kort tid for saa at rejse videre mod syd, medens atter andre slaar sig ned her for hele vinteren.

Foruden disse tilrejsende sangfugle er der dog ogsaa en del af vore egne ynglefugle, der bliver her om vinteren, og det gælder da især de fugle, der fortrinsvis lever af vegetabilsk føde, medens de decideret insektædende forlader landet om efteråret, simpelthen fordi de er nødt til det af mangel paa tilgængelig føde. Ganske vist er der undtagelser fra denne som fra alle andre regler. Det drejer sig om fugle som spetmejsen, træløberen og nogle faa andre, der ernærer sig af insektæg og larver, som de henter frem fra revnerne i træernes bark.

Selv om denne artikels formaal hovedsageligt skulde være at give nogle oplysninger om, hvad der kan gøres for at hjælpe og beskytte de sangfugle, der er her i den ofte ret strenge vintertid, saa vil jeg dog alligevel først omtale nogle af de fugle, vi træffer paa kirkegaarden paa denne tid af aaret.

Af praktiske grunde vil fuglene blive benævnt ved baade deres danske og latinske navne, ligesom det vil blive bemærket, hvilke fugle der hører til samme familie. Af plads

Fig. 97.
Fuglefoderplads
i Sne.
Foto: J. Th.

hensyn skal kun lige nævnes arterne, paa enkelte undtagelser nær, da det vil føre for vidt at komme nærmere ind paa de forskellige fugles udseende, væremaade o. s. v., og den interesserede maa saa, hvis han vil vide mere, ty til den omfattende fuglelitteratur, der findes herhjemme.

Den første familie, vi vil omtale, er mejsefamilien, og til den hører blandt andre musvitten (*Parus major*), blaamejsen (*P. coeruleus*) og sumpmejsen (*P. palustris*), af hvilke de to førstnævnte er meget almindelige, og den sidste vel nok almindelig, men bare ikke saa kendt paa grund af sit stiltfærdige væsen. De er alle tre standfugle.

Silkehalen (*Bombycilla garrulus*), gærdesmutter (*Troglodytes parvulus*), rødhalsen (*Erithacus rubecula*), træløberen (*Certhia familiaris*), spetmejsen (*Sitta europæa*) og fuglekongen (*Regulus cristatus*) hører hver til sin familie. Silkehalen, der om vinteren lever af bær, er en udpræget trækfugl, medens de fem andre, af hvilke fuglekongen er den mindste og gærdesmutteren den næstmindste af alle vore fugle, er standfugle; dog gælder for fuglekongen det, at der fra det nordlige Skandinavien hvert efteraar ankommer en mængde individer, som sammen med vore egne fuglekonger slaar sig ned her for vinteren.

En familie, som er talrigt repræsenteret her baade sommer og vinter, er drosselfamilien, og om vinteren træffes almindeligt tre arter, der kommer nordfra, nemlig vindroslen (*Turdus iliacus*), misteldroslen (*T. viscivorus*), og sjaggeren eller sjæggeren (*T. pilaris*), og endelig et fjerde medlem af familien, den velkendte solsort (*T. merula*), der nu er en udpræget standfugl, medens den før i tiden var en trækfugl og altsaa paa dette punkt fuldstændig har skiftet karakter. Alle de her nævnte fire drosselarter lever om vinteren udelukkende af bær.

Den sidste, men til gengæld den familie, der tæller de fleste arter blandt vinterens sangfugle, er finkefamilien, hvis føde næsten udelukkende bestaar af vegetabilsk føde,

hvilket let kan ses paa deres kraftige, tykke næb, der modsvarer insektædernes, der som regel er tyndt og spidst.

Den bedst kendte af denne familie er graaspurven (*Passer domesticus*), en anden er skovspurven (*P. montanus*), der af de fleste mennesker regnes for en graaspurv, men let kendes fra denne ved sin finere bygning og sin brune kalot mod graaspurvens grovere bygning og sorte kalot.

Af andre finkefugle kan nævnes: Bogfinken (*Fringilla coelebs*), kvækerfinken (*F. montifringilla*), der i nogle vintre kommer til Danmark fra Norge og Sverige i flokke, der ofte tæller i titusindvis af individer, kærnebideren (*Coccothraustes vulgaris*) med et ualmindeligt tykt og kraftigt næb, grønirirken (*Ligurinus chloris*), stillidsen (*Carpodacus elegans*), en af de farveprægtigste blandt smaafuglene, grønsisknen (*C. spinus*), dompappen (*Pyrrhula vulgaris*), en højnordisk, meget smuk fugl og endelig gulspurven (*Emberiza citrinella*).

Af alle disse er kvækerfinken, grønsisk-

Fig. 98.
Starekasse i
Birketræ.

nen og dompappen udprægede trækfugle, medens de andre er standfugle, hvis antal ganske vist ofte om vinteren er stærkt forøget paa grund af nordfra kommende individer.

Da vi nu har set, hvilke arter man kan vente at træffe, kommer vi til det centrale, nemlig hvad vi kan gøre for at faa saa mange som muligt af vinterens sangfugle til at slaa sig ned paa kirkegaardene, hvor de i denne graa og kolde tid liver op med deres kvidren og ofte prægtige farver, og da det primære spørgsmaal for dem er føden, maa vi først se paa, hvorledes vi bedst kan skaffe dem til livets ophold.

Fodringen kan ske indirekte i form af plantning af træer og buske, der bærer de bær eller frø, som fuglene sætter pris paa, og direkte i form af fodring ved foderbrædt.

Paa de fleste kirkegaarde vil der normalt altid findes baade røn og tjørn, som er nogle af de af fuglene mest yndede bærbærende træer, vi har; men for at faa det størst mulige antal vinterfugle til at slaa sig ned, maa der gaas rationelt til værks, d. v. s. man maa undersøge, hvilke træer der er de mest hensigtsmæssige, og man maa sørge for, at der er rigeligt af dem.

Som før nævnt er røn og tjørn nogle af de bedste, men foruden dem kan nævnes: Slaaen, hyben, ene, el, gran og birk. Hvor saadanne plantninger findes, er man altid sikker paa at finde en mængde af vinterens fugle.

Foruden dette har beplantningen ogsaa betydning som ly for fuglene om natten og om dagen i haardt vejr, og der er det selvfølgelig den tætte beplantning, der er bedst, saasom de stedsegrønne væxter: Thuja, chamæcyparis, tax, gran og fyr. Ved den direkte fodring lægges foderet ud paa et saakaldt foderbrædt, (se Fig. 96 og Fig. 97). Det bør anbringes, saa vinden ikke kan blæse foderet bort, ligesom det skal være overdækket, saa foderet ikke bliver vaadt. Det udlagte foder kan bestaa af korn,

fuglefrø, hampefrø, franskbrød, gryn, bær, nøddekærner, frugt, fedt, kødben m. m. og er foderbrættet anbragt paa et fredeligt sted, hvor fuglene ikke stadig bliver forstyrret i deres fouragering, vil man hurtigt opdage, at det slet ikke er saa faa fugle, der besøger det, ja, er man heldig, kan man faa lejlighed til at iagttage solsort, vindrossel, rødhals, musvit, blaamejse, graamejse, graaspurv, skovspurv, bogfinke, kvækerfinke, gulspurv, grønirisk, kærnebider, spetmejse og flere andre ved foderbrættet.

Er spørgsmaalet med føden klaret, saa kommer en anden vigtig ting: Fuglene skal have drikkevand, og om vinteren kan det være vanskeligt for dem at skaffe det selv. For at hjælpe dem, maa man anbringe et eller flere drikke- og badekar rundt om paa kirkegaarden, for fuglene holder ogsaa meget af at bade selv om vinteren. Selvfølgelig maa man forhindre vandet i at tilise. For drikke- og badekarret gælder det samme som for foderbrættet, at det maa anbringes paa et sted, hvor der er nogenlunde roligt, saa fuglene uforstyrret kan drikke og bade, og tillige maa det være et lunt sted, hvor den sparsomme vintersol kan varme vandet lidt op (se Billeder af Fuglebadet Side 26-27).

Er der nu sørget for disse ting med lidt omtanke, vil der hurtigt kunne opvises et fint resultat, og baade antallet af arter og af individer vil snart vokse, kun er der endnu en ting, der maa gøres, og det er saa vidt muligt at holde fuglenes fjender væk fra kirkegaarden. Det gælder om vinteren især de mere eller mindre halvville, omstrejfende katte, der repræsenterer en betydelig større fare for sangfuglelivet, end mange tror.

Redaktionen ønsker Læserne et godt og lykkebringende Nytaar 1945.